

Dvanajst nadaljnjih sufražetk v zaporu.

SESTDESET IMAJO PO ŠESTDESET DNI ZAPORA.

Proti odmerjeni kazni ne uleže.

Washington, D. C. — Dvanajst nadaljnjih sufražetk je vstopilo v delavnico v Ocoquami, kjer obdelujejo po šestdeset dni zapora. Pri odhodu so dejale, da se odnehajo od propagande za volilno pravico, četudi jim je žal, da jih je zaprtih v ponedeljek šest mesecev zapora. Šest jih je že zaprtih v ponedeljek, od katerih so štiri bolnišnice. Na šestdeset dni navadno obsojenih sufražetk, če pridejo tretje pred sodnika. Sodnik Pugh je sufražetke na šestdeset dni zapora, ko so jih prvič pripeljal pred njega. Sufražetke ne vložijo priziva, ker je sodnik Robb naznanil, da ne dovolijo dva priziva, ne dovolijo nadaljnjih.

Več sufražetk je bilo dosedaj zaprtih 81. Sufražetke naznanjajo, da pošljejo po končnem preglednem zasledovanju ministrice Zdravih držav, da prične kampanjo za žensko volilno pravico. V tem tednu odidejo v države Oklahoma, Kansas, Nebraska, Južno in Severno Karolino, Kentucky in Ohio.

Z razpustitvijo straž pred hišo so pričele sufražetke zopet v soboto. Gdč. Alice Paul, predsed. narodne ženske stranke, je se je priglasilo dosti prostovoljk, da se nadaljuje boj za pravico politične petije. V Washingtonu je dospela tudi mrs. Basil Field, ki je v letu 1915 prisiljena od volilk z zapada petije, ki so obdržavale veliko konvencijo ob času razstave v San Franciscu.

Za prvih šest sufražetk, ki so bile obsojene v zapor, prirede danes večer slavnostno pojedino. Mnogo protestov je dobil neki kongresnik iz države Colorado, ki naj grozi, da nastopi v kongresu in proglasi aretacije za neustavni čin.

PRIVATNA DETEKTIVSKA AGENTURA NAPRAVLJA DEZERTERJE, DA DOBI NAGRADO.

New York, N. Y. — Državno sodništvo sodi, da je prišla na svetovni privatni detektivski posrednik, ki je iz pomorskega namočila dezertarje, da je "za zasluge" nagrado. Pomorska patrolja je odgnala dva mlada pomorsčaka iz prostora Hamiltonove detektivske agencije. Pomorsčaka sta tožila, da so ju zadržali proti njuni volji. Obliži so aretirale William C. Hamiltona, predstojnika agencije, in še dva uslužbenca. Hamilton je priznal, da je služil lep denar na ta način, da je aretirale pomorske dezertarje in jih aretirale obliži, da je dobil vladno nagrado.

Če je izpoved mladih pomorskega resnična, tedaj je Hamiltonova agencija producirala pomorske begunce. Vlada plača \$25 nagrade za vsakega pomorsčaka, ki je svoj dopust prekoračil za manj kot deset dni, nad deset dni plača \$50.

DVA TEŽKO RANJENA V BOJU Z MEDVEDOM.

St. Paul, Minn. — V bolnišnico so pripeljali Joseph Rothwella in Engelkinga, ki sta dobila hude poškodbe v boju z medvedom. Vojak je odnesel Rothwella klobuk in kurnik, v katerem je bil medved. Superintendent Engelking je segel po klobuk, toda medved ga je takoj pograbil in ga stegnil v kurnik. Rothwell je prišel Engelkingu na pomoč, a medved ga je ista usoda. Zver so nato ustrelili, da ni raztrgala Rothwella in Engelkinga.

Kruh cenejši na Angleškem kot v Chicagu.

ŠTIRI FUNTI STANEJO OSEM NAJST CENTOV.

Vladno nadzorstvo nad pšenico je znižalo ceno.

London. — Anglija dobiva pšenico iz Amerike in Avstralije, moko in kruh pa dobivajo konzumenti po nižji ceni kot Američani.

Lord Rhouda pojasnjuje ta pojav s tem, da sta trgovina in produkcija moke in kruha pod vladnim nadzorstvom. On pričakuje, da vlada izda od 17. septembra naprej \$200,000,000, da ostane za kruh in moko prilična cena. "Britska vlada je nadzorovala ves uvoz pšenice od lanskega oktobra," pravi Rhouda. "Od tega časa jo je prodajala po lastni ceni, kot je bila kupljena v zadnjih enajstih mesecih. Cena je zdaj mnogo nižja kot sedanja težna cena.

Pšenica še ni bila kupljena na račun ameriške vlade; radi tega prodajajo ameriški kruh po ceni, ki odgovarja zdajšnji pšenični ceni. Ko je britska komisija prišla s svojim delom, je bil bušel pšenice po \$1.85. Danes je po \$2.20.

Zdaj smo praktično pri kraju z dobrotami, ki so prihajale od tega, da je vlada vnaprej kupila velike množine pšenice v preteklosti. Toda posledica je ta, da poseže zdaj država in stvar, da preskrbi kruh po ceni, da ga lahko dosežejo revnejši sloji.

Državna pomoč se zrcali v pomoznem denarju. Našim mlinarjem bomo prodajali pšenico po ceni, da bodo po 17. septembru za lagali peke z moko, da lahko prodajajo hlebec kruha po maksimalni ceni 18c, ki tehta štiri funte, in da jim še ostane primeren profit."

Iz drugih virov se je izvedelo, da bo pomožni denar, ki ga omejuje lord Rhouda, znašal \$200,000,000. Druge cene, določene za kruh po sedemnajstem septembru so sledeče:

Funt kruha 5 centov, dva funta kruha 10 centov.

Cene so za 25 odstotkov pod sedanjo ceno.

KLAVNIŠKI DELAVCI SE ORGANIZIRAJO.

Chicago, Ill. — Strokovno organizirani delavci so pričeli resno kampanjo, da organizirajo klavniške delavce.

V nedeljo je bil v klavniškem okraju obdržan velik shod katerega se je udeležilo do 2,000 klavniških delavcev. Glavni govornik je bil John Fitzpatrick, predsednik "Delavske federacije" v Chicagu. V svojem govoru je apeliral tudi na zamorec, da se pridružio organizaciji, ker kapitalizem izkorišča delavce vseh narodov in plemen.

Gdč. Agnes Johnson je pozvala delavke, ki garajo v klavnicah, da se organizirajo in zahtevajo enako mezo do moškimi, če opravljajo možko delo.

Naenkrat je prišla v dvorano četrdeset policajev, kajti neki hudomušnež je tefonično obvestil policije, da organizacija I. W. W. obdržava ogromen shod. Policiji so bili razočarani, ko so prišli v dvorano in so našli tamkaj delavce, ki razpravljajo o svojem položaju. Kakor so prišli, tako so tudi odšli.

Shod je bil velik uspeh. Na stotine delavcev se je vpisalo v organizacijo.

TRDNO SPANJE.

Marion, Ind. — Harry Elser, mlad mož iz Columbusa, O., je legel k počitku za cirkuškim šotrom. Ko se je zjutraj prebudil, ni imel drugega na sebi kot perilo. Tatovi so mu vzeli vse, še celo njegov klobuk, srnjak in čevlje. Prepeljali so ga na policijsko postajo, kjer so ga obklicali za silo, da je šel lahko domov.

Smrt Mrs. King vedno bolj zagonetna.

MEANSA SO ZASLEDOVALI KOT VOJNEGA VOHUNA.

V enem dnevu je izgubil \$37,000 v spekulaciji.

Chicago, Ill. — Zvezni uradniki v Chicagu naznanjajo, da je bil Gaston B. Means, spremljevalec mrs. Maude A. King na potu, ko je bila ustreljena, na sumu in pod nadzorovanjem, da je agent nemškega špijonskega sistema.

Državni pravdnik je dobil obvestilo, da je Means napravil ničvreden ček za \$37,000 neki mešetarski tvrdki na La Sallovi ulici, ko je spekuliral z denarjem mrs. Kingove v bombažu. Ko so se razmere na trgu obrnile proti njemu, je dvignil na lokalni banki \$20,000, preden je bil njegov ček predložen v izplačilo. Državno pravdnništvo naznanja, da proti temu Meansovem početju uvede preiskavo.

Mrliški oglednik Hoffman je na zahtevo iz Concorda dognal, da je bila krogla izstreljena iz samokresa 25 kalibra. Njegova preiskava se strinja z izjavo Meansa. Samili so, da je bil strel oddan iz samokresa 32 kalibra, preiskava mrliškega oglednika zavrača odločno ta sum. Govorica o strelu iz samokresa 32 kalibra je nastala, ker sta bila v usodepolni noči oddana dva strela mesto enega in je Means trdil, da je bil oddan le en strel. A S. Bingham je priznal, da je oddal drugi strel v zrak, ko so ranjeno ženo peljali v Concord.

Zvezni detektivi so vedno stražili Meansa, ker je bil poznan, da je delal preje za nemške interese.

Means in mrs. King sta bila s služničadjo nastanjena v nekem hotelu na južni strani mesta. Na jethi sta imela deseti sob in sta bivala tam od začetka aprila do poznega julija. Od tukaj sta šla v Ashville, N. C.

Ko sta se Means in mrs. King odpeljala v Severno Karolino, kjer je Kingova našla smrt, so bili na istem vlaku tajni uradniki justičnega departamenta. Vsled tega sodijo, da je eden teh tih spremljevalcev najbrž telefoniral, da naj Kingovo vzamejo iz groba in raztelesijo.

VOJAK JE OBSTRELIL DVA DELAVCA.

Springfield, Ill. — Strokovno organizirani delavci so priredili pohod po mestu, da tako na miren način dokažejo svoje simpatije do štrajkujočih cestnoželezniških uslužbenecv. Policija je prepovedala miren pohod, dasi po ustavi ni ma pravice izdati takih ukazov.

Delavci so vseeno priredili pohod in policija je poklicala vojaštvo na pomoč. Podpolkovnik John Truman od devetega linojskega pešpolka je izstrelil svoj samokres. Krogla je zadela Anthony Reddicka v nogo, udarila je ob tlak in odletela Albert Heineku v pleča. Oba ranjena so prepeljali v bolnišnico.

Delavci so se na to zbrali v pavy, kjer so govorili Duncan McDonald, bivši tajnik rudanske organizacije v Illinoisu, rev. Frank Merrither in G. P. Lischer.

ŽENA SPALA PET MESECEV.

Rochester, Minn. — Mrs. Clara Jorgenson iz Rayja, N. D., je spala pet mesecev. Kadar so jo zelo motili, se je malo vzdramila in zopet takoj zaspala.

14 BODOV ŽGANJA UKRADE NEGA.

Marion, Ind. — Neznani zlikovci so iz Glackenovega saluna ukradli 14 sodov žganja. Vlomili so s silo vrata in sled kaže, da so se poslužili tovornega avtomobila. Salunari se je založil z žganjem, ker se je bal, da pojde cena navzgor, ker so prenehali s kuhanjem žganja.

Žene zahtevajo glas v vojnem svetu.

NADOMESTITI MORAJO DELAVCE V INDUSTRIJI.

Kmalu odpošljejo vladi peticijo za varstvo otrok.

Chicago, Ill. — "Ženska strokovna zveza" je obdržavala svojo redno sejo, na kateri je Agnes Nestor, predsednica zveze, priporočala, da bi morala v vsakem vladnem ali poluradnem vojnem odhodu biti ena žena.

Agnes Nestor pravi, da je postala potreba, da so v vojnih odhodih zastopane tudi žene, ker bodo žene zavzela mesta mož in fantov, ki so poklicani v armado. Ako žene opravljajo možko delo, imajo tudi pravico do možke plače.

Predsednica je izjavila, da je zveza uvedla preiskavo, da dožene, koliko žen je treba, da nadomestijo delavce v industriji, ki so pozvani v vojaško službo.

Zveza je sklenila, da odpošlje peticijo vladi, da strogo izvaja zakon za varstvo otrok. Zveza bo nabrala potrebne podpise, preden odpošlje peticijo vladi. Del peticije se čita:

"Otroci se ne smejo bojevati v tej vojni. Ko so evropske dežele vstopile v vojno, so otroci nadomestili moče v delavnicah in tovarnah. Temu je sledilo slabo zdravje, pa tudi nespoštovanje do zakonov. Amerika ne sme napraviti te napake. Medtem ko se vojna nadaljuje, bodo skušali dečke in dekleta postaviti k delu. Je dolžnost žen, da so na straži proti temu zlu. Bodoča moč našega naroda lahko izhaja le iz naših otrok."

Gdč. Nestor pravi, da se zveza pogaja s šolskim svetom, da dobi javno kolo za večerne seje žen, na katerih bodo razpravljale o vojnih in delavskih problemih. Take razprave so potrebne v interesu delavstva in dežele. Nekateri podjetniki mislijo, da je sedaj napočil čas za neomejen profit, in proti takim podjetnikom je treba biti vedno na straži, ker tvorijo nevarnost za delavstvo in deželo.

KONFERENCA RADI POVIŠANJA MEZDE RUDARJEM.

Indianapolis, Ind. — Rudarji iz Indiane, Illinois, zapadne Pennsylvanije in Ohia, ki delajo na polju mehkega premoga, zahtevajo povišanje mezde, preden pride zima. Vsled te zahteve so se sešli tukaj na konferenci zastopniki rudarjev in premogovniških operatorjev.

Rudarji zahtevajo 20odstotno povišanje mezde in 40 do 50 centov povišanja dnevne mezde.

White, predsednik rudarske organizacije pravi, če ne povišajo mezde, da bodo rudarji iskali delo v drugih industrijah, kar povzroči pomanjkanje premoga. Premogovniški operatorji so napravili diplomatsko potezo in pravijo, da prepuščajo to vprašanje v rasožbo dr. Garfieldu, premogovnemu ravnatelju.

Dr. Garfield se je podal v Washington, da se posvetuje o položaju.

Stvar do sedaj še ugodno stoji za rudarje in najbrž bo priznana njih zahteva za povišanje mezde.

LADJA ZGORELA.

Panama. — Ladja "Columbia", ki je bila opremljena z oljnim motorjem, je zgorela na potu iz Costa Rike v Colon. Na ladji je bilo trinajst oseb. Vsi so se rešili v čolne, v katerih so bili šestnajst ur na morju, preden so dospeli v Port Limon.

VREME.

Danes lepo vreme in malo gorkeje; severozapadni vetrovi postanejo spremenljivi.

Ves svet čaka na odgovor švedske vlade.

ALI BO ŠVEDSKA VLADA TAJILA ZVEZO Z NEMČIJO?

Resnice ne more zbrisati tudi najbolj trdovratno tajenje.

Washington, D. C., 10. sept. — Amerika in ves ostali svet zdaj čaka, kaj bo odgovorila švedska vlada napram težki obtožbi ameriške vlade, da je tajna toda aktivna zaveznica nemškega kaiserja. Kakor se čuje, je ameriška vlada poslala Švedski kratko noto, v kateri zahteva pojasnila na telegramu iz Argentine, ki so bili poslani v Berlin čez Stockholm. Uradno ta vest ni potrjena.

V vladnih krogih domnevajo, da se bo Švedska zvijala z odlašanjem odgovora in mogoče bo tajila, da je za afero v Buenos Airesu odgovoren poslanik Lowen. Iz Buenos Airesa javljajo, da se Lowen izgovarja na vse mogoče načine, češ da ni vedel za vsebino telegramov, ki so bili poslani v nemški šifri. Drugi izgovor je, da je švedski poslanik večidel bolan in da je njegove posle opravil namestnik, ki je zlorabil poslanništvo brez Lowenove vednosti.

Vsi taki in enaki izgovori pa ne bodo nič pomagali. V tukajšnjih oficijelnih krogih odločno vstrajajo, da se švedska vlada ne more izklobovati iz šmira, v katerega je zagazila, pa naj pride še s tako finim izgovorom. Državni tajnik Lansing je dobro pretehtal stvar, preden jo je dal v javnost in vsak dvom o resničnosti brzojavk je popolnoma izključen.

Brzojavke so same na sebi tako vražje resne, da ne bo švedski pomagalo nobeno opravičevanje. Tukajšnje poslanštvo Argentine je do zdaj še ni prejelo nobenega glasu iz Buenos Airesa, kakšne korake misli zavzeti južnoameriška republika. Splošno mnenje v oficijelnih in diplomatskih krogih Washingtona je, da mora nedvomno priti do preloma diplomatskih stikov med Argentino in Nemčijo, ter Švedsko in velika možnost je, da Argentina napove Nemčiji vojno.

Argentina se že nekaj mesecev ziblje med neutralnostjo in pridružitvijo k državnim državam. Dejstvo, da je nemški poslanik v Buenos Airesu, grof Luxemburg, priporočal kaiserjevi vladi potopitev argentinskih ladij, da "ne ostane za njimi sledu", kar pomeni, da je priporočal umor argentinskih mornarjev, bo izmaknilo Nemčiji zadnjo oporo, ki jo je še imela v največji republiki južne Amerike.

Razume se, da je tudi Švedska v velikih škripel. Kakor je znano, je tamošnjim pronemški element pod vplivom švedske kraljeve, a proti temu elementu pa stoji revolucionarna stranka. Odločilni faktor na Švedskem je pa geografska situacija, ki sili škandnavske države, da se nagibljejo na stran Nemčije. Angleška blokada Nemčije je sveda precej udarila tudi Švedsko in pomanjkanje živeža je v nekaterih ozirih tamkaj ravno tako občutno kakor v Nemčiji. Ako se torej zgodi, da bo vsled tega škandala Švedska prisiljena pretrgati vezi z zavezniki, Ameriko in Argentino, bo to za njo strahovit udarec. Razen tega je na Švedskem dober del prebivalstva, ki imajo smrtne strah pred Nemci.

Ameriška vlada čaka na odgovor švedske, nikakor pa ne bo trpela zavlačevanja in opravičevanja po dolgih, diplomatskih ovinkih. Krivda je jasna, in če ni švedska vlada v nobenem drugem slučaju kršila neutralnosti kakor v tem, zadostuje že to, da lahko sledi zelo resne posledice. Ravno tako čaka vlada na akcijo Argentine.

Kolkor je prišlo na dan, ima angleška vlada kopije vseh oficijelnih brzojavk, ki so šle po britškem kablju iz Amerike v Stockholm; angleška vlada ima tudi

Poročila z italijanskega bojišča so kratka.

NEMŠKE ČETE PORAZENE PRED VERDUNOM.

Na ruski fronti ni izprememb. — Boji v Macedoniji.

Rim, 10. sept. — Vojni urad javlja na kratko o topniških bojih naokrog gore Sv. Gabriela. Na ostalih krajih se vrše običajne praske med patroljami.

Neuradno poročajo, da je nastalo na soški fronti slabo vreme, ki ovira bojne operacije. Veliko deževje je spremenilo majhne vode v potoke in potoke v reke, ravnine pa v jezera blata. Gosta megla je zakrila pogled na sovražnika v kratkih razdaljih in pri belem dnevu morajo rabiti žarkomete. Zadnji avstrijski ujetniki so pripadali polkom na rusko-rumunski fronti in nekaj topničarjev je prišlo iz zapadnega bojišča.

General Grandina, vojni minister, je danes izjavil, da ima Avstrija danes še enkrat toliko vojaštva na Primorskem kakor pred ofenzivo. Nemci so poslali večje število čet in več enot težke artiljerije.

Dunaj čez London, 10. sept. — Vojni stan poroča, da se Italijani zastonj trudijo z napadi na Krassu, kjer so zadnje dne izgubili pridobljene pozicije. Na gori Sv. Gabriela se nadaljuje izredno ljuta bitka; sovražnik se zaganja brez opira na svojo izgube. Avstriji so že odbili deset napadov na severno stran gore. Zdrobljeni so bili tudi napadi na zapadni strani. Od 9. avgusta je bilo ujetih 600 italijanskih častnikov in 18.000 prostakov.

Kupi nemških mrličev pred Verdunom.

Pariz, 10. sept. — Ena najsvrhljajših bitk divja danes severno-iztočno od Verduna. Nemški kronprince, ki so ga razpalili uspehi francoskih čet pri večerjajšnjih napadih, je danes pogljal svoje čete na mogočne protinapade. Dve miliji dolga fronta med Fos-

ZADNJE VESTI.

NEMCI SO SE UMAKNILI NA MACEDONSKI FRONTI.

Berlin, 10. septembra. — Nemški vojni stan poroča, da so se morale nemške prednje straže umakniti pred francoskim pritiskom severozapadno od jezera Malika. Nemci so se umaknili v smeri proti vlišan jezera Ohride.

POŠKODOVANA POTAPLJAČA V ŠPANSKI LUKI.

Cadiz, Španija, 10. septembra. Španska torpedovka je spremila težko poškodovano nemško potapljačo v luko. Potapljača ostane internirana v pristanu La Carraca.

PAPEŽ DELA ZA MIR.

Rim, 10. septembra. — Kardinal Gaspari, papešev tajnik, se je vrnil s počitnic v Rim. Šel je takoj na delo s papežem Benediktom, da pregleda in preštudira dokumente, ki jih je papež dobil na njegovo mirovno inicijativo. Vsem, ki so se približali kardinalu, je dejal: "Naj se zgodi kar koli, mirovni predlog papeža Benedikta bo učinkoval na razjasnenje položaja."

5.000 RUDARJEV JE ZASTAV-KALO.

Springfield, Ill., 10. septembra. Pet tisoč rudarjev iz sedemnajstih rudnikov v okolici Springfielda je zastavkalo, da protestirajo, ker je vojaštvo razgnalo v nedeljo demonstrativen pohod v korist štrajkujočih cestnoželezniških uslužbencem.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$5 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Avgusta 31-17) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

CIGANSKA DIPLOMACIJA PRIPOROČA ZAVRATEN UMOR.

Nemški diplomatje so razkrinkani kot navadni cigani, ki priporočajo zavraten umor, da zmaga kajzerizem nad demokracijo.

Ameriški državni department je dokazal z notami nemškega poslanika Luxburga, ki jih je priobčil v soboto, jasno kot beli dan, da svet nima opraviti le z brutalno junkersko kasto, kateri načeljuje kajzer, ampak tudi s cigansko nemško diplomacijo, ki priporoča zavraten umor, če služi namenu.

V brzozavkah, ki jih je Luxburg poslal iz Buenos Airesa s pomočjo švedskega poslanštva, priporoča, da nemške potapljače spuste argentinske ladje skozi nevarni pas, ali naj pa izginejo brez sledi, če ne bo Argentina napovedala vojno.

Kaj pomeni, da naj ladje izginejo brez sledi na morju? Potapljača naj pogrezne ladjo in pomori trgovske mornarje, da ne bo mogel nihče poročati o tragediji, ki se je dogodila na morju. Tako so delali svoječasno morskimi razbojnikmi in to taktiko priporoča nemški poslanik Luxburg, oficijelni zastopnik kajzerja in njegove junkerske bande v Argentini, v svetovni vojni. Nemška vlada se je s svojimi diplomati postavila izven mednarodnega zakona in je sprejela postavbe morskega razbojništva. Kdor sprejema razbojniške postavbe in se ravna po njih, proglašja sebe za tolovaja. S takim človekom se tudi ravna kot z razbojnikom.

Kajzerjeva vlada se bo zdaj skušala izmuzati iz te zanke. Dokazovala bo, da mornarji niso bili pomorjeni na oceanih in ladje niso izginile brez sledi. Kajzerjevi vladi bo lahko lagati, ker morje molči in ne da svojih žrtev od sebe, vendar pa ne bo mogla utajiti note, pisanega dokumenta, ki priporoča, da naj na visokem morju po razbojniškem načinu pomore trgovske mornarje.

Danes menda ni na svetu pametnega in poštenega človeka, ki še kaj verjame kajzerjevi vladi, kajti dokazala je, da je ciganska. Poslužila se je druge "nevtralne" vlade, ki je bila na zunaj nevtralna, na skrivaj pa zaveznica nemškega kajzerja, da je lahko z uspehom vohunila v drugih državah in se poslužila razbojniških sredstev, da zmaga. Takim ciganom z zlatimi našivi na frakih in krono na glavi, je treba vzeti vladarsko moč, da bo njih lasten narod in ves civiliziran svet varen pred njimi.

Danes ni drugega vprašanja: Ali zmaga ciganska vlada z razbojniškimi metodami ali demokracija. In kdor tega ne vidi, je slep.

ZELEZNA PEST V GALLUPU.

Odkar je bila napovedana vojna, si domišljajo nekateri kapitalisti, da imajo pravico postopati z delavci kot s sužnji, če nočejo delati za mezdo, ki so jo določili podjetniki.

V Gallupu, N. M., izhaja list "The Gallup Independent", ki je prinesel daljšo razpravo, kako ravna rudniški baroni z delavci.

"Independent" pravi, da Gallup Coal kompanija oglašja po delavskih posredovalnicah za rudarje, ki lahko dobe delo v rudnikih pri Gallupu. V oglasih pravijo, da so zastavkali člani I. W. W., da družba plača dobro mezdo, premog je od 6 do 12 čevljev. Prosto vožnjo obljubijo vsakemu, ki dela šest mesecev.

K temu oglasu dostavlja "Independent" satirično: "Če mislijo, da so premogove žile široke od šest do dvanajst čevljev, govore resnico. Če pa mislijo, da so premogove žile visoke nad pet čevljev, potem so jih odkrili, odkar je družba prišla v mesto."

Družba je šele pred kratkem kupila rudnike od Colorado Iron & Fuel kompanije, ki je priznala unijo. Ko je nova družba prevzela rudnike, ni hotela priznati rudarske organizacije in posledica je bila stavka.

"Independent" pripoveduje, kako so oboroženi kompanijski stražarji napadli šest delavcev, štiri zamorce, enega Mehikanca in enega belopoltnega. Prisiliti so jih hoteli, da se vrnejo na delo, toda rudarji so rekli, da gredo rajše v smrt kot v neprosto voljno tlako. Prinaša tudi zapriseženo izjavo James A. Roberta, ki so ga najeli v Kansas Cityju. Roberts pravi v svoji izjavi, da je videl, kako so bčali nekega Mehikanca, organiziranega delavca. Vso noč je moral biti na nogah, zjutraj so ga poslali v rudnik. Na to pripoveduje, kako so on, njegova žena in njegov brat pobegnili iz neprosto voljne tlake.

Razprava, ki jo je prinesel "Gallup Independent", mora prishiti vsakega državljana, da razmislija o tem, ali je še ljudska vlada v Novi Mehiki, če rudniška kompanija tako ravna z delavci?

Zdaj mobiliziramo vse sile proti cesarskemu despotizmu v Nemčiji, ali ravnotako je potrebno, da vlada, ki je proglasila vojno proti železni pesti militarizma onkraj oceana, obrne svojo pozornost na brutalno vlado gospodarskih trinogov v Gallupu, N. M., ki z železno pestjo drže delavce k tlom in se posmehujejo obstoječim zakonom. Če je treba demokratizirati kraljestva in cesarstva v starem svetu, je še toliko potrebnejše, da živajo demokracijo rudarji, njih žene in otroci v Gallupu, N. M., ki je zapisana v izjavi neodvisnosti in za katero so se bojevali in žrtvovali očetje ameriške republike.

DOPISI.

La Salle, Ill. — Takozvani delavski praznik (Labor day) je minul, z njim je minula marsikatera vesela urica naših rojakov širom Združenih držav.

Ker je že v navadi, da prirejajo razna slovenska društva veselice in druge zabave na omenjeni dan, moramo poročati javnosti, da tudi mi nismo zaostali s temi prireditvami.

V soboto večer, dne 1. septembra, je priredilo društvo "Sv. Martina" št. 75, K. S. K. J., svojo prvo plesno veselico in to v dvorani "Slovenskega Narodnega Doma" v La Salle, Ill.

Veselica, dasiravno ni bilo pri rokah vsega, kar je marsikdo želel od veselicega odbora, je vsekakor še dosti povoljno izpadla.

V nedeljo, dne 2. septembra, popoldan smo imeli tukajšnji Slovenci v dvorani Slovenskega Narodnega Doma veliki jugoslovanski shod. Pomenljivo je bilo slišati gosp. Etibna Kristana iz Chicago kot glavnega govornika na tem shodu govoriti o združenju Jugoslovancev v veliki jugoslovanski federativni republiki. Tega shoda so se naši rojaki udeležili nad vse pričakovanje.

Zvečer istega dne je imel omenjeni govornik zopet predavanje o potrebah in koristi slovenskih domov širom Amerike. Taka predavanja so za naše rojake nad vse koristna in želeli bi bilo, da jih rojaki prirejajo po slovenskih naselbinah bolj pogosto.

V ponedeljek popoldan, dne 3. septembra, na delavski praznik, je imel tukajšnji senator Peter Collman v dvorani Slovenskega Narodnega Doma lep, značilen govor. Jedro njegovega govora je bila sedanja svetovna vojna in zakaj so Združene države ameriške šle v vojno.

Tudi tega predavanja se je udeležilo nepričakovano število Slovencev, kar dokazuje, da se Slovenci zavedamo razmer, v katerih danes živimo.

Pred govorom je nastopila naša mladina. Interesantno je bilo videti naše mlade fantičke in naše mlade deklice. Prvi so predstavljali v kostumih "mlade vojake", druge pa strežnice "Rdečega križa". Ob nastopu so naši malečki zapeli znane ameriške himne "America" in "Star Spangled Banner" in pa "Betsy Rose".

Da se je petje mladine slišalo še lepše, spremljevala je isto na glasoviru gđ. Terezija Meznařich, hčerka znanega gostilničarja Antona Meznařich, za kar ji izrekamo lepo hvalo. Ona nam je bila še pri vsaki slavnosti pri rokah in to brezplačno in se je še vselej izkazala kot izvrstna igralka na glasoviru.

Kakor se žuje, gre igra "Deseti brat" našemu pevskemu in dramatičnemu društvu "Soča", kaj pridno izpod rok. Ker pa igra zahteva mnogo truda in vaj, in ker igralci še sedaj želijo, da bi se naši rojaki in rojakinje udeležili te zanimive igre polnoštevilno, se apelira na vas, da skrbno pazite na dan, kdaj se bude ta igra vršila kar bo pravočasno objavljeno v "Prosveti".

Končno se zahvaljujem v imenu družbe Slovenski Narodni Dom vsem rojakom in rojaki-

za vse te preinogarije. Kajti v W. Va. je popolnoma suho in je od prvega maja t. l. prepevčano prevažati pijačo skozi to državo. Ti premogarji so se izgovarjali, da niso vedeli za to postavbo in da potujejo v Pa. Toda vse ni nič pomagalo. Morali so pred mirovnega sodnika v Wellsburg, W. Va. Premogarji so priznali, da so imeli malo količino žganja s seboj in sicer vsak okoli dva kvorta. Mirovni sodnik je obsodil te premogarje, ne da bi pustil najeti odvetnika, vsakega na sto dolarjev globe in stroške.

Neki odvetniki so se zavzeli za te premogarje in so šli v Charleston, W. Va., ter prosili gubernerja, da bi pomilostil te premogarje; toda zastonj.

Kakor znano, je W. Va. v "Prison Contract Labor Law"; radi tega je sodnja v okraju izročila te premogarje nekemu premogarskemu podjetniku, da delajo za en dolar dnevno. Premogarji bodo morali delati 160 dni, da zaslužijo za hrano in kaze. Šestdeset dni morajo delati za hrano in 100 dni pa za od mirovnega sodnika določeno globo.

Na ta način lahko obijo premogovniške družbe cene delavce, ker jim jih sodnik preskrbi. Najprej obsodi kakega človeka, potem ga pa da družbi, pri kateri je sam zainteresiran. Vsa ta postopanja je poslala West Virginia nova Sibirija.

Jos. Kanzius.

Cleveland, O. — Delavski praznik, katerega je namenila organizacija A. F. of L. za propagando osemurnega delavnika, nima v splošnem nobenega pomena za delavstvo. Toda letos mu pa ne moremo odrekati važnosti za mesto Cleveland.

V Clevelandu se bližajo mestne volitve za župana in vse druge mestne odbornike in uradnike. Kandidatov za mestnega župana je samo pet. Ti so določili delavski praznik "Labor Day" za svojo agitacijo in priredili velik javen shod v "Luna Parku" ob pol osmi uri zvečer. Samoobsebi se razume, da se je zbralo v tem parku veliko število ljudi. Udeležencev je bilo okrog 10,000 do 15,000 in še pred časom so bili vsi sedeži zasedeni. Vsi so nestrno pričakovali začetka.

Točno ob določeni uri pride predsednik shoda in naznani, da se shod prične. Prvo točko programa je vzelo ljudstvo nekako hladnokrvno na znanje. Na vseh obrazih se je videlo, da množica nestrno pričakuje nekaj, kar ji je ljubo.

Prva točka programa je bilo petje nekega dobro izurjenega pevca iz Chicago. (Za ime ne vem.) Akoravno je dober pevec, kljub temu je bil zelo hladnokrvno sprejet in ko je končal svojo pesem, se ljudstvo ni dosti zmenilo.

Nato so nastopili posamezni kandidati za župansko mesto. Prvi je nastopil sedanji župan in imel svoj govor. Ljudstvo je ostalo popolnoma mirno. Nato eden za drugim, katere je ljudstvo sprejelo popolnoma hladnokrvno. Toda, ko se je pokazal socialistični kandidat za župana, sodrug Ruthenberg, je nastal velik aplavz, in popolnoma mirno rečeno, je zadonelo iz 10,000 grl: "Hurra Ruthenberg, hurra prihodnji župan mesta Clevelanda!"

To je trajalo skoraj petnajst minut predno je polegel aplavz. Ne bom omenjal govorov drugih govornikov, ker vsakdo dobro ve, kakšne govore imajo kapitalistični kandidati. Toliko naj le omenim, da toliko aplavz niso imeli vsi štirje, kot Ruthenberg sam. Samoumevno je, da to ni bilo všeč drugim kandidatom.

Ko je bilo naznanjeno, da bo Ruthenberg imel govor, je pa preteklo dvajset minut, predno je mogel začeti govoriti, tako navdušenje je bilo.

Svoj govor je večkrat moral prekiniti radi burnega aplavza.

To pa ni bilo kapitalističnim kandidatom prav nič po volji, ker so videli v osebi Ruthenberga zelo nevarnega tekmeča.

Ko je Ruthenberg govoril nekako dvajset minut, opazim ravno za menoj četo vojakov, kateri so čakali povelja, da shod razpuste in ustavijo govornika. Ko je Ruthenberg opazil vojaštvo, je začel še bolj udrihati po današnjem kapitalističnem sistemu in je rekel: "Ko bo socialistična stranka dovolj močna, ne bo konstripejja samo za ljudi, ampak tudi za bogastvo."

Ko je spregovoril te besede vojaki stopili na oder in stranili in shod je bil razpu-

Razni kapitalistični dnevniki prinesli to poročilo precej puvano in zavito. Laž je, ako trdi, da je bil Ruthenberg iz odra. On se je sam unak-

Opozarjam rojake, dobro mislite, za koga boste glasovali? Če hočete, da neodvisni od "Market Man" teri vam navijajo cene živskim potrebščinam tako, oni hočejo, oddajte glasove senu pri mestnih volitvah, ki datu iz delavskih vrst. Glas za C. E. Ruthenberga, socialnega kandidata za župana, razjete ljudem in časnikom, za misljenje ne sega tako daleč njihov nos in njihovo prepri-

je podobno listu, ki pade z vesla in ga potem veter vrže tertijska. Naprej za socialistično stranko.

J. Sk.

DEKLE V BOJU Z BIKO

Milton, Pa. — Bik je na farmarja Daniel Speeka in ga drl na tla. Njegova hči je skočila prek ograje in zgrabila za vrat, toda bik ni spločeta, dokler pes ni napadel od strani. Bik se je obrnil novemu napadalcu in ta u-

tratenok je izrabila pogumnost da je potegnila očeta izven je. Farmar je razpraskan v votu, vendar pa ni dobil t poškodb. Bik je bil razrože-

to je farmarju rešilo življenje.

ZA \$10,000 OPIJA ZAPLE- NEGA.

Atlantic City. — Preiskava so jo uvedli zvezni detektivi policija, je končala s tem u-

hop, da so aretirali sedem k-

cev in dve ženski in zapleni \$10,000 opija. Opij so dobili New Yorka in fakta, odkriti preiskavi, dokazujejo, da je hajal opij v velikih množicah Kitaja v Združene države.

VLADA ZGRADI SVOJO KARNO.

Ottawa, Ont. — Vlada kat-

ske province Ontario zgradi karno v New Liskeardu, t-

združna. Dobiček od mleka razdele farmarje, ki ji dovažali mleko.

V zadrugo ne bodo spreje farmarje iz distrikta New L-

arda, ampak zadržani lahko stanejo vsi farmarji, ki živ-

železni od New Liskearda Coehrana.

MISTERIJ DVOJNEGA UM ODKRIT.

Youngstown, O. — Na f-

Pulaskija so aretirali William Williamsa, dezerterja od z-

konjenice v Fort Rileyju. Na-

ga v seneni kopalji.

Williams je priznal, da je pal in umoril 50letnega far-

skega delavca John Sweeney, 26letnega tovarniškega del-

James Lynna, da dobi pot-

denar in ukani vojske obla-

POVIŠANA VOZNA ZA HO SADIJE SUSPENDIRAN

Washington, D. C. — Me-

žavna trgovska komisija je

povišala voznino suho za

sveže sadje iz Kalifornije

New Yorka. Železniške družbe

povišale voznino za suho in

sadje, ki je imela stopiti v

vo tne dni. Suspenzija pov-

zvine ostane v veljavi do 4.

nuarja prihodnjega leta.

Za zabavo in kratek č

Pesnik.

A: Ali res gospod grof, da

nikujete?

Grof: — Pa še kako. Čuj

sem danes zložil: — "Oblan

z milijoni . . ."

Telefon.

Vinko: — Vidiš Jože tiste

fonske žice, zakaj so tri debe-

še kot druge?

Jože: — To je vendar umet-

debele žice so za take, ki so

ga sluha.

Hoče mu ustredi.

Hej ostakar, dajte mi eni

nekaj izvanrednega, pikantne

nekaj takega kar se ni bilo.

Natakar: — Prinesem vam

čeheni jegulj, katere takoj pla-

te, tega namreč še nikdar ni

Boj na evropskem bojišču.

Urad poročaja, da so bili vojni protinapadi potlačeni...

Ruko bojišče.

Petrograd, 10. sept. — Severni Rige delajo Nemci mostove...

Boj na Balkanu.

Pariz, 10. sept. — Francoske in druge vojske izvršujejo močne napade...

IZ INOZEMSTVA.

KERENSKI JE ODSLOVIL KORNILOVA.

London, 10. sept. — Iz Petrograda brzojavljajo, da je ministri...

VES SVET ČAKA NA ODGOVOR ŠVEDSKE VLADE.

(Dalje s 1. strani in 5. kolone.) ključne šifre, katere se je posluževalo švedsko poslanstvo...

Italijani porazili uporne Turke.

Rim, 10. sept. — Kolonijalni minister javlja, da so italijanske čete...

V Avstriji bo mrzlo.

Kodanj, Danska, 10. sept. — Civilne prebivalce v Avstriji čaka žalostna zima...

Ameriški letalci zrušili osem Nemcev v treh tednih.

Pariz, 10. sept. — Ameriški avijatikci v francoski zračni floti so podrli na tla osem nemških e-roplanov...

Nemčija bo objavila mirovne pogoje.

Amsterdam, 10. sept. — Parlamentarni odsek, ki ima v sporazumu vlade sestaviti odgovor...

KATERA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU?

Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio. To zanimanje je sicer katera družba je delala več dni v proštem letu.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

Hevedley Pa. — Ravno kar smo prejeli pismo od nekoga rojaka...

Hevedley Pa. — Ravno kar smo prejeli pismo od nekoga rojaka, kateri dela v premogorovih Hevedley Coal družbe...

Colver, Pa.

Dobili smo pojasnila, da Ebensburg Coal Co. je ravno kar postavila novo električno tovarno.

Ogorčenje v Londonu.

London, 10. sept. — Razkritje sleparske švedske neutralnosti in nove infamije nemške diplomacije...

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

Hevedley Pa. — Ravno kar smo prejeli pismo od nekoga rojaka, kateri dela v premogorovih Hevedley Coal družbe...

Colver, Pa.

Dobili smo pojasnila, da Ebensburg Coal Co. je ravno kar postavila novo električno tovarno.

Ogorčenje v Londonu.

London, 10. sept. — Razkritje sleparske švedske neutralnosti in nove infamije nemške diplomacije...

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

Slovenska Narodna Podporna Jdnota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Glavni stan: 2657-66 80, LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Colver, Pa. Dobili smo pojasnila, da Ebensburg Coal Co. je ravno kar postavila novo električno tovarno.

Na smrt obsojen.

Na smrt je bil obsojen naš rojak Ivan P. Svatic, vsak kdor ga je videl s njegovim bledim licem...

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

West Point, Ohio

KARERNA PREGOVORNA DRUŽBA DELA NAJVEČ DNI V LETU? Precejšno zanimanje je med premogovnimi družbami v državi Ohio.

Dr. Koler SLOVENSKI ZDRAVNIK 138 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Na smrt obsojen. Na smrt je bil obsojen naš rojak Ivan P. Svatic, vsak kdor ga je videl s njegovim bledim licem...

KADITE TILMAN CIGARE. Unike izdelane Ibykus Cigare 10c S. N. P. J. Cigare 10c TILMAN CIGAR CO. AURORA, MINN.

POTREBUJEMO PREGOVORNE, MOTORMANE in druge delavce za razna dela pri PENNSYLVANIA COAL & COKE CORPORATION.

NORTH SIDE STATE BANK ROCK SPRINGS, WYO. IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

LJUBEZEN IN RODOLJUBJE.

-Spisal Fran Govékar.

(Nadaljevanje)

In razkačeno se je zaganjal v moderne realiste in naturaliste; Kres pa ga je smehljajé moléče poslušal . . .

Za Kresovim vrtnom v senci košatega kostanja pa sta stala Minka in Koevar.

"Minka, ali me imaš res rada?" jo je vpraševal Koevar ter jo božal po licih.

"Saj veš!" mu je odgovorila Minka in sklonila glavico.

"Vem, vem, Minka . . . pa vendar . . . reci mi še enkrat, še enkrat: "Fran, jaz te imam rada!" No, daj . . . reci mi!"

"Kako si otročji, dragi moj Fran!" se je nasmehnila Minka ter dvignila glavico. Zdajci pa ga je objela ter ga poljubila, šepetaje: "Fran, Fran, nepopisno te ljubim!"

In Koevar jo je držal v svojem objemu ter ji šepetal: "Dekle moje, tudi jaz sem tvoj — ves tvoj! — O, zakaj se še ne sneva vzeti! — Pa potrpi! Še par let — ko postanem oficijal potem . . . poteni . . ."

"Srečna bova, presrečna!" mu je odgovorila Minka, pritiskajoča se k ljubimcu.

In še dolgo sta šepetala o svoji skrivni ljubezni in o svoji bodočnosti, o kateri sta začela sanjati pred enim letom . . .

XII.

"Danes teden torej se bo odločilo," je dejal Orožen, vijahe svoje mogočne brke, sedeč za navadno mizo pri Potokarju.

"V soboto . . . baš k veselici dobimo brzojavko o posledku, je pristavil Koevar.

"Čudim se, da je Dolžan povsem obmolknil," je menil Kres. "Ničesar več mi ne piše. Tudi "Braniku" ne. Marsikaj zanimivega bi mi mogel sporočiti, . . . tako pa moramo sestavljati članke po tujih listih."

"Zadnjič je dobro govoril o nedostatku ljudskih in srednjih šol po Slovenskem . . . minister mu je celo dokaj ugodno odgovoril," je rekel Koevar.

"Dobro . . . a vendar premalo . . . kako bi rekeli — premalo samozavestno, premalo rezko," je ugovarjal pritrjuje Orožen. "Njegov govor je bil gola prošnja, naj se vendar za Boga milega slavna vlada blagohotno ozira na želje toli lojalnih in poniznih Slovencev . . . Takemu načinu govorov naših državnih poslancev pa bi jaz odločno ugovarjal. Zahtevati, ne pa prositi mora narodni zastopnik! S skromnim klečeplazenjem ne dosežemo ničesar . . . ali pa le malovredne drobtinice, za katere pa bi morali naši poslanci slavni vladi še nekako tlačiniti! — Slovenci plačujemo pošteno, voljnjeji nego Lahi. Nemci in Madjari svojemu cesarju davek . . . Slovenci smo prelili že toliko in toliko krvi v iskreni obrambi Avstrije . . . Slovenci smo najzvestejši in najvernejši narod . . . zato pa zahtevajmo, da se nam ne kratijo prava za življenje in napredek! — Zahtevajmo, pravim, pa ne prosjačimo! Ah, da, kako prav poje Aškerc:

"Oh, ti dišeča rožica
Cvetoča v rajskem logi!
Hvaležnost tobi je ime,
Poznajo dobri te ljudje,
A nikdar ne trinogi . . ."

"Če svojih lišček ti pravie,
Pokonef glavo nosi!
Poniznika ves svet tepta
In le za norea ga ima . . .
Zahtevaj, nič ne prosil!"

"Prav ima vrli pesnik, prijatelj," mu je pritrdil Kres. "Tudi jaz nisem bil zadovoljen z obliko Dolžanovega govora. No, potrpi! Bil je pač njegov prvi govor v parlamentu . . . s časom se že naredi."

"V odsekih je baje sila marljiv . . . tako je čitati," je govoril Koevar. "Čast mu! Baje hode celo poročevalce."

"I seve, spreten strokovnjak je in star, izveden izkušenee."

"Vsekako čutim, da ima zaupanje celo v ministristvu."

"Njegov nastop — njegova politična zrelost — mirnost — pa tudi ugledno socialno stališče mu pač pomorejo še do velike veljave."

"Ne bo nam žal, ne, da smo se toli potezali za njegovo izvolitev . . . baš takega smo potrebovali," je dejal Kres.

"O tem sem preverjen," je pritrdil Koevar . . .

Prijatelji so sedeli po dolgem času zopet v svoji sobici pri "Novem svetu". Prejšnje čase, predno so bile volitve in sredino je prišla v Tabor Melanija Dolžanova, so se shajali redno vsak večer. Pogovarjali se o politiki, socialnih vprašanjih, o literarnih in dnevnih dogodkih, so preživeli skupaj v gostilni najlepše ure. Navduševali so se ondi za narodne vzore, debatirali o vsem in vsakem odkritosrečno, brez zadržka. Časih so se v svoji razgretosti tudi malo spri; no, končno so se vendar vselej zjedlinili za unenje, ki se jim je zdelo najbolj pravo.

Dočim je bil Orožen nagel, oster v besedi in dejanju, je bil Kres premišljen in zmuren, vendar pa odločen. Koevar je moral zato večkrat posredovati med mnenji prijateljev, kar mu je bilo tem lažje, ker je bil sam izobražen mož, ki je s svojo mirno ljubeznivostjo vplival blažilno na vse strasti.

"Veš, da sem se že parkrat prav pošteno jezil nad teboj, Kres!" je izpregovoril zopet Orožen, izpraznilši naglo svoj vrček.

"In zakaj, prijatelj?"

"Vraga, naši jour fixi so povsem zaspali! Sam presedam tu cele večere, pa popijam iz same nejevolje, prav kakor Kraljevič Marko."

"Torej kar na čebre? Ha, ha!"

"No, malo manj pa venderle," se je smejal Orožen, poznat pivce.

"Bojim se le da te lepe Melanijine oči tako osvoje, da ne prideš kot pater familias, kar nič več k nama," je dejal dalje Orožen.

"Torej ti misliš, da blečem hlače? — Ha! ha! Ne boj se!" ga je tolažil smeje Kres. "Morda res ne bom hodil več tolikokrat v to ljubo mi sobico, kjer smo preživeli toliko prijetnih trenutkov . . . no, pa prideta vidva k nama. Radi spretnosti gostoljubnosti moje ženske se ne bosta mogla pritoževati."

"Verujem . . . verujem, da ne," je pritrdil naglo Orožen.

"In kam se popelješ po poroki s svojo soprogo?" je vpraševal Koevar.

"Kamor bo hotela Melanija . . . nisva se še menila o tem," je odgovoril Kres. "V Italijo, na Grško, v Niceo ali pa preko Dunaja v Prago. Sicer pa bi ostal najrajši doma. S hranilnico in posojilnico bomo imeli dovolj opravka, da ju spravimo še letos pod streho."

"Da, da . . . hranilnica in posojilnica je našim ljudem nujno potrebna," je pritrdil Koevar. "To se je pokazalo posebno pri Dolžanovi volitvi. Kmetovstvo propada . . . izrabljajo je brezvestni oderuhi, da se potaplja bolj in bolj . . . kakor žival, ki je zšla v blatno močvirje. Čim bolj rine in koplje, tem bolj se vdira, dokler se povsem ne pogrezo."

"Ko pa propade naš kmet naš obrtnik, prodajo svojo rodno zemljo tujeu ter gre v Ameriko v sužnost, kjer se navadno izgubi in hedno pogine."

"Narod pa ima tako dvojno škodo: njegova last pride v roko sovražnih nam — tujcev, morda celo židov, in številno Slovencev se znanjša za veliko glav."

"Zato pa me je resna volja, da zasmujem s pomočjo Dolžanova, očetovo in še nekaterih posojilnico in hranilnico, ki bo nepregledne važnosti za naše ljudstvo," je dejal Kres navdušeno. Potem pa si je pogladil svoje male brkice in kratko francosko brado ter namežikuje še pristavil: "Ko se mi obnese to, osrečim takoj še dva človeka, ki sta mi jako draga."

"In ta dva sta?" je vprašal Orožen.

"Uganeš li?"

Orožen je skomizgnil z ramami.

"In ti tudi ne, Fran? — Ha! ha! — Pa čuj, da ti povem! — Ema oseba je moja sestra Minka in druga? — In druga? — kaj misliš li, dragi prijatelj? — Ha, ha! — Le poglej ga, Orožen, kako izpreminja barve! — Ha! ha! — Sram ga je, upravičeno sram, da se je zatajeval prijateljsma!"

"Ti torej veš?" je dahnil Koevar.

"Slutil sem že dolgo . . . preveril pa sem se šele snodi, ko sem videl in slišal parček v vrhu za našo hišo."

"Oj, ti hinavee!" se je zadril v šali Orožen. "In kaj takega nama zamolčiš?! . . . O, o! — to je prijatelj, to! — Sramota!"

"Oprostita! — bal sem se, da postanem smešen, noseč tako breznadne načrte v svojem sretnem, Ubog uradnik sem . . . za Minko pa se potozajo bogatini in veljaki!"

"Katere pa ona radi tebe odločno odbija . . . ta ubožica! — In še nekaj let se mislita mučiti in tratiti . . . No, no, iz tega že ne bo nič. Slovesno ugovarjam! — Prerad imam svojo sestro."

"Pa kaj naj storim?"

"Do novega leta se vzameta!" je dejal Kres. "Prijatelj! — pomisli! . . . jaz sem še neznanen asistent . . . tvoj oče me zapodi . . .!"

"Odkod li veš to? — Glej ga, saj še nisi poskusil! — Ha! — Pa čuj moj predlog! Ko ustanovimo hranilnico in posojilnico, treba nam bo upravnega osebja . . . Jurist si bil nekaj let, dokler nisi moral izpreči . . . ostalo pa ti je menda vejdar še marsikaj . . . Kar še treba, se priučiš v kratkem."

"Ti torej misliš, da bi potem opustil svojo dosedanjo službo?"

"Seveda mislim to! . . . Karijere itak ne napravim v nji posebne nikoli. Vlade jasli niso in ne hodo za Slovence nikdar polne!" je dejal Kres.

"Ti vstopiš torej v hranilnico . . . plačo boš imel takoj boljšo, nego jo imaš sedaj . . . pa sestro mi rešiš tihega, uničujočega hrepenenja iz sanstva!"

Ganjen mu je podal Koevar roko ter dejal: "Ti si mi največji dobrotnik! — Bog te blagoslovi za to!"

In še dolgo so se pomenkovali prijatelji v srečni svoji bodočnosti.

Orožen se je kamil nastaniti že čez leto dni let samostojen zdravnik.

In tudi on si bo pripeljal svojo Josipino iz Novega mesta . . . In trije pari bodo živeli v starem, nikdar ne skaljenem prijateljstvu, pa v vztrajnem delu domovine v čast in korist . . .

Bilo je že prav pozno, ko so legli k počitku, v katerem so jih razveseljavale lepe sanje iz bajno blaženih dni najkrasnejše prihodnosti . . .

XIII.

* Nocoj je hotela Melanija svojemu ženinu posebno ugajati.

Vse popoldne je primerjala krila, ogledovala se v velikem zrcalu, popraševala teto Ano, kaj jo boljše krije, a odločiti se ni mogla za nobeno toaleto svojega bogatega izhora.

"Koliko nečimernost!" je vzdihnila končno Ana nejevoljna. "In to je greh, da veš! — Pa čemu tolika skrb? — Vsako krilo ti lepo stoji."

(Dalje sledi.)

Večer.

Čez in čez je prepregla slana oropano polje. Mrzel veter se je plazil nad njim tja proti gozdu in se gubil med drevesi. Na nebu so mežikale zvezde in mesec je začudeno strmel v to puščavo. Tam daleč od nekje se je oglasil zvon. Trepetaje so se razlili glasovi v noč — potrkali so na sreca in zamrli.

"V čast svetemu Florijanu, da bi nas varoval časnega in večnega ognja na duši in na telesu," je začel moliti kanet Peskar, ko je začel zvonenje. Z njim je molila trojica otrok in žena. Sedeli so pri peči, vsi upali in zgrbljeni in vsi so se držali resno.

"Se za srečno, lahko, mirno noč, na duši in na telesu," je dostavil kmet na koncu molitve — in vsi so zavzdihnili. Žena se je nehote ozrla v možev obraz in ko je zagledala čelo vse raztrito in lice brazdato, jo je zaskelilo v očeh in dve solzi sta zapolzeli po licih.

"Še večeraj je bil kakor nagelj," je pomislila žalostno, ko je bila molitev končana. Misli je sledil vzdih, vzdihu solze. Mož ni opazil tega in tudi starejša dva otroka ne. Samo najmlajši je videl orošeno oko materino. In v trenutku so se mu zalile oči s solzami in utrinice so se mu začele tresti.

"Oče, mati jokajo."

Mož se je vzdrnil in se ozrl na ženo. Njuna pogleda sta se srečala in njuna bolest. Nobeden ni rekel besede. On je skrtil obraz v dlani, ona si je predpasnikom obrisala oči in vsi so molčali.

Mali je gledal začudeno. Ničesar ni razumel, vendar ga je objel nekaj strah. Nič več ni rekel in nič več ni jokal. Njegove oči so se zazrle v brlečo petrolejko in nekaj izmučenega je bilo v tistih mladih očeh.

"Francelj, Micka — pojdiva spat," je dejal oče čez dolgo časa — "jutri gremo v gozd."

Brat je pogledal sestro in je šel. Na pragu je postal in se ozrl. Nekaj je hotel reči, toda v tistem trenutku se je spomnil, da bi ne bilo prav. Nekoliko časa je stal, potem je počasi dejal:

"Lahko noč!"

"Lahko noč!" so se odzvali oče, mati in sestra, vsi žalostno in zaegnjeno. Francelj pa je šel proti staji. In ko je že ležal v senu, je pomislil:

"Kaj bi hodili v gozd, ko ni več naš." In v tej misli je zaspal.

Micka je vzela malega Anžeta in odšla z njim v čumnato.

"Kako bi, Mica," je rekel Peskar, ko sta bila z ženo sama. "Tako ne moremo dalje, ko je toliko dolga. Če še tako delamo, si ne opomoremo. Jaz pravim —"

Tu je obmolknil. Tako težko se mu je zdelo izreči tisto besedo, ki bi bila že sama na sebi greh. Prodati in iti — za Boga! Oče je živel tu, očetov oče — in bogve, koliko rodov! On pa ne more ohraniti tega. In ko pride poslednja, ne bo v svojem. Ko bo umrl, ne bodo otroci vedeli, da so kedaj imeli očeta.

"Jaz pravim," je začel po dolgem premoru — "najboljše bo, če —"

Zopet ni mogel izgovoriti. Žena je zahtela. In on je videl in čutil njene solze. V njegovo dušo so padale in so žgale.

"Saj vidiš, drugače ne gre, kot da prodamo!"

Kakor ubijalec je pogledal ženo, ki se je nehote odmaknila od njega. Čisto v dve gubi je bila zlezla in zdelo se je, da se je v tistem trenutku postarala za deset let. In ko jo je gledal tako, se je za trenutek oglasil spomin na mladost.

"Če bi jo danes zasnubil, bi se mi ne bilo treba pretepati s faulti," mu ješinito nenadoma v misli:

Tedaj se je oglasila žena: "Pa kaj potlej?"

Mož je pomislil. "V Ameriko! Ti, jaz, otroci. Zasluži se tam, pravijo."

"V Ameriko," je ponovila žena. Njen glas je bil votel in tresoč.

"Francelj ima že šestnajst let, bo lahko delal. Za Micko se bo tudi že kaj našlo. Štirinajst let — skoro dekla."

Oba sta premišljevala in oboja je bilo težko.

"Ampak, Janez, čez morje — in tako daleč!"

"Daleč," je odgovoril mož in ženi se je zdelo, da čuje odmev svojega glasu.

"Bi pa šli na Nemško. To je bližje."

Za trenutek je bila žena pomirjena. Nešteto upov je vstalo v duši, razpaljeni od žalosti in trpljenja. In vsi so se vračali domov. — Samo nekaj jo je še skrbelo.

"Pa zdaj od doma, na zimo?"

Mož se je zdrnil. Res, na zimo ne kaže hoditi v svet.

"Skušnjajmo kako preživeti še to zimo, pa gremo spomlad."

Tako je bilo sklenjeno. Spomlad na Nemško. Tam si opomoremo in potem — tako lepo bo potem.

"Morda še prodati ne bo treba," je začela žena, ko sta bila že v postelji. "Morebiti damo samo v najem —"

Mož je molčal.

Žena je začela moliti. Tako prišrène so bile tiste prošnje! In niti besede niso zašepetala usta, da ne bi vedelo sree zanjo. Dolgo, dolgo je molila in prav polagona se je selila tolažba v njeno sree. Obšla jo je trudnost in oči so se zatisnile, da sama ni vedela, kdaj.

Takrat se je oglasil mož: "Ali že spiš?"

Žena se je zdrznila. "Ne, kaj pa je?"

"Ti, Mica — kaj pa, če ne homo imeli denarja za pot? Pet nas je — to stane."

Žena se je prestrašila. Nova bol se je zarezala v sree, silnejša od prejšnje. In venomer se je rezalo vprašanje:

"Kaj pa, če ne bo za pot?"

Ameriške vesti.

TOLOVAJI SO ODNESLI \$2,000.

Chicago, Ill. — Štirje tolovaji so vlonili v pisarniške prostore Mullen Brewing kompanije in so odnesli \$950 v gotovini in \$1,000 v čekih. Čuvaja so zvezali in mu zamašili usta, da ni mogel klicati na pomoč. Ko so imeli čuvaja zvezanega so v pol ure dokončali tolovajsko delo.

PRETEP PO VERSEM SHODU.

Milwaukee, Wis. — Rev. A. Gillani, taljanski evangelist, je dokončal svojo pridigo na uličnem shodu v italijanskem distriktu in navzoči so pričeli peti "A-

merica," ko so člani taljanskega kluba "Frerrea" napadli lista. Detektivski so hoteli redivarja, toda Italijani so bili samokrese. Policaji, ki pveduže policijsko pomoč, odgovorili na ogenj Italijanov so bili trije Italijanski Italijanov je bil zadet v staba bila ranjena.

FARMERJI PRED SODIŠČEM RADI IZDAJE.

Abilene, Tex. — Obravnava di izdaje proti pet in šest članom "Farmarske in obrambne zveze" je pričel zveznim sodiščem. Obtožnica očita, da so hoteli strmo vladati, da so nasprotovali ranju armade, da so položili punku in da so izvršili izkorenjenje pomagalih sovražnik.

PREMOGOVNIŠKI BARON BETAJO POSLUŠNO.

Denver, Colo. — Največji premogovniški baron v državi obljubili, da bodo pridni. Še hče cene za premog v prodajno, kot jih določil upravitelj, poleg pa prodaj cene preveč ne ugrozvident.

"Seveda, sprejmemo vsi premog v prodaji na drobno daleč, kot se tiče nas," je J. F. Welborn, predsednik rado Fuel and Iron Co. "Sprejeli smo cene v prodajno, ki je določil predki je potrjena revizija in lja za kurivo.

Izjava predsednika pokopne družbe je značilna!

TRG ZA ŽIVINO KONČAN TEDNA.

Chicago, Ill. — Prasiči po \$18,35 sto funtov živinčki po \$17, teleta po \$11,30, jagujeta po \$17.

STAVKA SKLADIŠČNIŠKIH LAVCEV.

Kansas City, Mo. — 7000 dišenih delavcev na Rock Missouri, Kansas in Texas Missouri Pacific železnice ni bilo, da zastavka. Delavci zahtevajo boljše skke razmere.

Potrebujemo 100 premogarjev za nižki ro za delo pri IDAMAR COAL CO. v njih premogorih

Idamar, Indiana County, Pa. Heshbon, Indiana County, Pa. Dias, Indiana County, Pa. in v Valier, Jefferson County, Pa.

Premog je od 3 čevljev visok. Uniski premogorov, stalno delo, vode, ne plina, ne skrlevine. Delavci zaslužijo od 100 do 120 dolarjev na dva tedna. Cerkev in šole, 1/2 milje do mesta, dobra voda. Šest ura stanovanja v najem za \$7.00. Ni stavke, ne delavskih nerodov, dovoz. Pridite pripravljani za delo k rovu vzemite Cherry Tree & District R. R. železnico ali pa se prigrisite pri Mr. Vernon Taylorju v Idiana, Pa., ali pri Mr. Alfred Zala, 4 Smithfield St., Pittsburgh, Pa.

VABILO

— NA —

Veselico piknik s plesom in šaljivo poslo

koji prirede slovenski društvo

Mednarodna Zveza S. N. P. J., "Delavec" S. S. P. in Jugoslov. Socialistični Klub iz Forest City, Pa.

V korist štada za bodoči SLOV. DOM v Forest City, Pa.

V soboto, dne 15. septembra, 1917

na prostorih gosp. John Lukusa, v Vandling, Pa.

Začetek ob 10. uri dopoldne Za strastije bode praznišnje

Plesne in Slov. Komade igrala bode unijaska godba

K obilni vdelezbi vabi vse Slovence iz Forest City in okolice ODBOR